

Zondag Werelddiakonaat

2 februari 1992

lezing: Lucas 4. 14-30

thema: Jubeljaar

tekst vs.21: Heden is dit schriftwoord
voor uw oren vervuld!

Gemeente van onze Heer Jezus Christus.

Als je de vlag uitsteekt, dan is er duidelijk iets bijzonders aan de hand. Op de verjaardag van de Koningin steken we de vlag uit; trouwens het viel me op hoe weinig vlaggen er te zien waren. Maar ook bij het dorpsfeest, of als we geslaagd zijn voor een examen, dan gaat de vlag in top.

Soms zijn het trieste gelegenheden als de vlag halfstok hangt, op dodenherdenking. Het is een symbool van betrokkenheid. Met een vlag halfstok laat je datgene zien, wat niet in woorden te vatten is, de droefheid, het onbegrip bij de waanzin van de wereld.

En als een symbool van betrokkenheid zou op deze zondag van het werelddiakonaat de vlag ook halfstok moeten hangen. Of niet soms? De vlag halfstok als we denken aan de onbeschrijflijke armoede, aan de ontelbare kinderen die sterven, aan de ellende van de behoeftigen in de hele wereld. De vlag halfstok. Dan maken we het zichtbaar, dan kan iedereen het zien, waar hulp het hardst nodig is.

Met werelddiakonaat maken wij een begin met een jubeljaar voor de armen en de vreemdeling en de onderdrukte. En we laten ons inspireren door die God die zijn mensen bevrijdde uit het slavenland Egypte. We maken een begin met het jubeljaar door de vlag halfstok te hangen.

Als politici spreken over arm en rijk, dan zeggen ze dat de armen andere belangen hebben dan de rijken. Maar als we goed beseffen, dan zijn de problemen van het leven voor arm en rijk precies dezelfde. Want of je nu arm of rijk bent, je moet beide overeind zien te blijven, je moet beide de regels van de Heer navolgen, je moet uiteindelijk beide leven tot eer van God en tot eer van je naaste.

Wat kunnen wij doen, is onze vraag, aan die enorme wereldproblemen? We kunnen ze niet oplossen, we kunnen ook niet allemaal massaal de rijkdom achter ons laten, en naar de armen gaan. Wat we kunnen doen dat is: een begin maken, een begin maken met een aangename tijd des Heren, met een jubeljaar.

En hoe maken we een begin? Door onze vlaggen halfstok te hangen. We maken een begin, door straks royaal te geven voor werelddiakonaat. We maken een iets groter begin, door dat met enige regelmaat te blijven doen. We maken een klein begin door grote gastvrijheid na te streven.

En dan lopen we in werelddiakonaat ook vanzelf aan tegen de grote stroom vluchtelingen van deze moderne tijd. In de gesprekken die we erover hadden op de catechisatie, hebben we niet alleen de frustratie uitgesproken over het vluchtelingenprobleem, maar we hebben ook tegen elkaar gezegd, dat al je doen en laten ten aanzien van vluchtelingen moet beginnen bij de principes van het evangelie. Je mag je nooit laten leiden door vooroordelen, maar je moet beginnen bij de principes van Jezus zelf: Geen aanzien des persoons, rechtvaardigheid, naastenliefde en gastvrijheid.

En dat moeten we allemaal niet onderschatten, wat er dan gebeurt. Als we die principes hoog houden dan geven wij bevrijding, dan maken wij rechtvaardigheid, en dan worden langzaam contouren zichtbaar van Gods Koninkrijk, hier tussen ons in. Dat is het mooiste van een jubeljaar, dat Gods Koninkrijk tussen ons in zichtbaar begint te worden. Dat begin kunnen wij maken!

We vragen: Wat kunnen we doen? En we leren, dat we moeten beginnen bij de woorden van Jezus.

Op diezelfde wijze vraagt de koning van Israël zich af, wat hij voor zijn volk kan doen. En een godvrezende koning zal trachten uit te blinken in het navolgen van de geboden van de Heer. Hij zal zijn uiterste best doen, om rechtvaardigheid en gastvrijheid te bewerken. En daarom is de koning ons grote voorbeeld. Maar niet voor niets was de koning van Israël bij wet gehouden om levenslang de tora te bestuderen; waarom? Om hem te behoeden voor zelfverheffing! [her]

Het is dus zaak, om levenslang de schrift te bestuderen, om ons te behoeden voor zelfverheffing. Zelfverheffing, dat is als we straks royaal gegeven hebben vervolgens denken: Zo, ik heb mijn plicht gedaan. Zelfverheffing is, dat je nalaat om je offergave te laten volgen door een gebed, dat God met kracht zijn Koninkrijk zal uitbreiden. Zelfverheffing, dat is ook: Discussiëren en debatteren over wie wel en niet gastvrijheid mogen genieten, en daarbij de schrift gesloten laten. Debat i.p.v. gebed.

Het is menselijke zelfverheffing, als je meent dat je wel zonder de kritiek van het evangelie kunt. Want dat is evangelie: De dingen van hemel en aarde worden kritisch tegen het licht gehouden. En zo ontdekken we, waar het begin ligt van het Koninkrijk.

Jezus, de Koning der Joden, was bij wet verplicht om zijn leven lang de tora te bestuderen. "En Hij leerde in hun synagogen en werd door allen geprezen," schrijft Lukas. Dat is opmerkelijk, dat Lukas zegt: "Hij werd door allen geprezen." Het staat aan het begin van dit schriftgedeelte, en we mogen eruit opmaken, dat Jezus met enthousiasme door de menigte werd begroet en dat er gretig naar Hem werd geluisterd.

Maar het is nog opmerkelijker wat er dan vervolgens gebeurt. Jezus gaat op de sabbat weg van de menigte en gaat binnen in de synagoge, daar waar het Woord van God open ligt. Jezus gaat binnen, daar waar men denkt dat God centraal staat, daar waar men meent dat er geen zelfverheffing is.

Maar het is toch opmerkelijk dat aan het begin staat: En Hij leerde in de synagogen en Hij werd door allen geprezen, en dat aan het eind, als Jezus zijn woord heeft gesproken, dat er dan staat: "En allen in de synagoge werden met toorn vervuld, toen zij dit hoorden." De komst van de Messias leidt tot woede, en tot verdeeldheid. Zoals Hijzelf zegt: Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard.

Als Jezus dan daar in de synagoge van Nazareth staat tussen al die bekende mensen van die plaats waar Hij was opgevoed, als Hij daar de boekrol van Jesaja in de hand krijgt en als Hij zoekt naar een geschikte passage, dan leest Hij de woorden, die gaan over het jubeljaar. Uit Jesaja 61, waar staat:

"De Geest des Heren is op mij,
daarom, dat Hij mij gezalfd heeft,
om aan armen het evangelie te brengen;
en Hij heeft mij gezonden
om aan gevangenen loslating te verkondigen
en aan blinden het gezicht,
om verbrokenen heen te zenden in vrijheid,
om te verkondigen het aangename jaar des Heren."

Voor de toehoorders, voor die oude dorpsgenoten van Jezus was het een prachtig moment. Dat Jezus zelf, die ze van jongs aan zo goed kenden, dat Hij hier die prachtige woorden voordraagt. En alle ogen waren op Hem gericht.

Voor de toehoorders was die boekrol van Jesaja een heilig object, dat met eerbied werd behandeld, waar ze zo lang en steeds maar weer uit voorgelezen werden.

Maar voor Jezus was die boekrol a.h.w. een protestvlag. Als je die boekrol omhoog zou houden dan lijkt hij wel wat op die spandoeken, die ze in demonstraties meedragen. In zekere zin een vlag met twee stokken. Ja, dit is een van de vele demonstraties van Jezus. Hij wil het de mensen inprenten, en Hij wil voor de mensen uitgaan met het bericht van het aangename jaar des Heren. Hij wil het de mensen voorhouden, de bevrijding, de rechtvaardigheid, de heelheid, de gastvrijheid.

En zoals demonstranten soms leuzen aanheffen en schreeuwen: Vandaag nog moet er verandering komen! Zo spreekt Jezus, nadat Hij gelezen heeft: "Heden is dit schriftwoord voor uw oren vervuld."

Heden zegt Jezus, want God handelt in de tegenwoordige tijd. Hij is niet een God, wiens daden wij slechts gedenken, nee, Hij handelt hier en nu tussen ons in met de beginnende tekenen van zijn Koninkrijk. Heden. Vandaag nog. Niet morgen, want ook die dag heeft haar eigen zorgen. Heden is het schriftwoord vervuld.

D.w.z.: de woorden van Jesaja zijn in vervulling gegaan. Het is volbracht, omdat met de komst van de Messias een begin is gemaakt met de aangename tijd des Heren. Een nieuwe tijd, een tijd van bevrijding en een tijd van toenadering tussen God en mensen. De tijd waarin wij leven.

En we moeten in het bijzonder opletten dat erbij staat: "Heden is dit schriftwoord VOOR UW OREN vervuld." Voor uw oren, staat er; niet, voor uw ogen. Zo vaak vroegen de mensen aan Jezus, en zo vaak vragen de mensen aan God: Laat ons toch zien, laat ons toch een bewijs zien, dat U bestaat, dat Uw Koninkrijk komt. Wij willen zien, eerst zien en dan geloven.

Maar terwijl wij met onze ogen de hemel afzoeken, spreekt Jezus ons hopelijk aan en zegt: Heden is dit schriftwoord voor uw oren vervuld. De Heer roept ons op om te horen, omdat er niets te zien is. Jezus is een mens tussen de mensen, zonder onderscheid, en net als de anderen leest Hij voor in de synagoge. Er is niets te zien, maar er is des te meer te horen!

Het is een oproep van de Heer, om te horen, wat de wil van God in deze wereld is. Maar tegelijk is het ook een waarschuwing: Want luisterend naar het evangelie kunnen wij niet langer ongestraft onze ogen sluiten voor de onaangename zaken in deze erbarmelijke wereld, kunnen wij niet ongestraft onze ogen sluiten voor onrecht en armoede, veraf en dichtbij.

Ja toch, wij kunnen onze ogen er voor sluiten, als we dat willen, maar zelfs dan zullen wij nog de stem van God blijven horen, die oproept tot een jubeljaar, tot een aangename tijd. Want steeds zal hier en overal dat kritische evangelie open blijven liggen, en zolang mensen de moet vatten, om elkaar daaruit voor te lezen, zolang zullen we blijven horen, ook als we niet willen zien

En dan blijft ons niets anders over, dan gehoor te geven. Na te volgen en gehoor te geven, de handen uit de mouwen voor het Koninkrijk van God. Een begin maken, een begin dat de moeite waard is.

Onze vlag, die vandaag halfstok hangt is een protestvlag, een schreeuw naar kerk en samenleving om een genadejaar, om werelddiakonaat, om een jubeljaar. En hier en daar is er een begin. Zo vertelt de krant recentelijk, dat de torenhoge schulden van derde wereld landen zo'n beetje voor de helft zullen worden kwijtgescholden. Het is een begin, Godzijdank.

Hier en daar, zegt Jezus is er een begin. De weduwe van Sarfath, zegt Jezus, daar maakte de Here God, midden in de hongersnood een nieuw begin. En in de tijd van Elisa, zegt Jezus, toen er een epidemie was van melaatsheid, toen reinigde God Naäman de Syriër, een nieuw onverwacht begin.

Maar dan haken de toehoorders af. Dit gaat hen toch werkelijk te ver. Zo staat het immers niet in de bijbel. Er staat toch geschreven, dat God de vijanden van Israël zal vernietigen en dat Hij genadig zal zijn tegenover Zijn volk. Zijn oogappel? Het staat er toch, dat wij behouden zullen worden? Het staat er immers, zeggen de mensen.

Maar dan hebben ze alleen de laatste woorden van Jezus gehoord en de woorden die Hij voorlas uit Jesaja, die zijn ze allang weer vergeten. Dan zijn de vooroordelen weer komen boven-drijven bij de synagoge-gangers, dan zijn ze blijven steken en de zelfverheffing en dan weigeren ze te accepteren, dat God een God is van arm en rijk, van vromen en kleingelovigen.

En als we ons in het werelddiakonaat zouden afvragen, wie er nu wel en niet behouden is, dan zouden we aan die aangename tijd des Heren nooit toekomen. En zo is het in ons geloof hopelijk ook. Aan ons is de keuze, heden, om gehoor te geven, aan de profetische woorden, die Jezus ons doorgeeft. Aan ons de keuze, om gevangenen bevrijding aan te zeggen, om mensen uit hun isolement te halen, om gebroken mensen te bevrijden, om voor blinden het gezicht te zijn. Heden.

En allen in de synagoge werden met woede vervuld, toen ze dit hoorden, en ze joegen Hem de stad uit en wilden Hem van een afgrond storten.

En als wij dit horen, hoe reageren wij dan. Dan bekruipt ons misschien toch het ongeloof; dan worden we bevangen in twijfel: zouden we dat wel kunnen; dan voelen we misschien ook wel, dat we te weinig vertrouwen hebben. Veel te weinig vertrouwen, in het werk van de Heilige Geest. Of ervaren wij misschien ook wel woede tegenover God, vanwege het lot dat ons getroffen heeft, woede omdat we zo weinig van Hem merken.

En dan beseffen we ons weer, zoals steeds, dat het geloof een kwestie van vertrouwen is. Zoals Lukas dit gedeelte afsluit met de woorden: 'En Jezus ging midden tussen hen door en ver-trok', zo mogen wij vertrouwen hebben, dat God Zijn eigen weg

gaat. Hij laat zich niet gezeggen, maar Hij zegt het ons voor. Hij laat zich niet van een steile hoogte storten. Hij laat zich niet aan de kant zetten. Hij laat zich niet ontkennen, want Hij maakt zich steeds weer bekend. In Woord en daad.

Dat is ons geloof en dat is ons vertrouwen. Maar wat we vandaag leren, dat is, dat wij niet alleen maar vroom kunnen zijn, maar dat we gehoor dienen te geven; ook al is het maar een symbool, ook al is het maar een klein begin. Het is in zekere zin, wat dat joodse spreekwoord wil zeggen: Wie een mens redt, redt de hele wereld.

En als u dat allemaal teveel is, om in een keer te onthouden, wil dan proberen in ieder geval de Naam in Uw hart te bewaren. De Naam van onze Heer: Jezus. Die Naam Jezus, die dezelfde betekenis heeft als de naam Jesaja: God zal redden!

En zoals het lied zegt: Een Naam is aller zegen! zo is dan het evangelie van deze dag: God zal redden! Geloof dit evangelie en leeft in vrede, maak een begin met die aangename tijd, in het bijzonder voor hen, die geen helper meer hebben.

Maar bij alle begin die wij maken, bij al het goede, bij alle werelddiakonaat, bedenk: God zal redden: Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen!

AMEN

De Naam

in het hart

van de Heer

is de zegen

die de wereld

zal redden

in de naam

van Jezus